

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Mvndvs Et Mvndi Partes, Divinæ Bonitatis Ac Ivstitiæ
Præcones**

Stengel, Georg

Ingolstadt, 1645

Capvt XIV. Quantum homini, etiam post peccatum Adami, in omnis
generis bestias, dominium, quantaque potestas relicta sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52365)

hodie demonstrat. Sunt enim variae artes
industriæque, quibus animantes cicuran-
tur; quarum qui plures callet, plures be-
stias māsuefacit. Hos animalium effectus,
atque inclinationes, haud ita posteri Adæ,
perspectas habent, vt ipse: neque nunc An-
geli bestias, vt prius, solent ad nutum fa-
cere obsequētes. Vt hoc fieret, homo caus-
sam dedit, & exemplum. Si voluisset sibi
parere bestias, DEO debuisset ipse obedire.
Rebellionem sibi peperit rebellando. Hoc
judicium Domino, cum habitatoribus terra. Amos. 4. 2.
Præuaricati sunt. *Propter hoc lugebit terra,*
& infirmabitur omnis, qui habitat in ea, in
bestia agri, & in volucre cali.

C A P V T X I V.

*Quantum homini, etiam post peccatum
Adami, in omnis generis bestias,
dominium, quantaq̄ pote-
stas relicta sit?*

§. I.

*Sanctis quibusdam contra serpentes, dracones,
& leones potestas diuinitus data.*

VT autem non lateret nos, quid
peccato amissum sit, aut quàm
clementem iudicem habeamus,
Z 4 domi-

dominij illius, primæque potestatis haud obscura quædam nobis relicta sunt vestigia. Neque enim dominium illud est extinctum, sed accisum. Quod penitus adimere potuit, diuina bonitas limitauit duntaxat.

Psal. 76.
10.

Hoc est, quod dicitur: *Nunquid continebit, in ira sua, misericordias suas?* Immo in quibusdam Sanctis, subinde velut in solidum ostendit dominium reductum. Quis nescit,

à Moysè, serpentem, sine noxa apprehensum? Nam etsi, virgâ in colubrum versâ, fugit; mox tamen, vbi dixit Dominus;

Exod. 4 4. *Extende manum tuam, & apprehende caudam eius: extendit, & tenuit.* Paulus quoque,

Act. 28. 3. *cùm congregasset sarmentorum aliquantam multitudinē, & imposuisset super ignem, viperâ à calore cùm processisset, inuasit manum eius. Vt verò viderunt barbari pendentem bestiam de manu eius, ad inuicem dicebant, eum moriturum. At ille excutiens bestiam in ignem nihil mali passus est. Din autem illis expectantibus, & videntibus, nihil mali in eo fieri, conuertentes se, dicebant, eum Deum esse. Tanti faciebant, à vipera non lædi hominem, qui à vipera morderetur. Hoc nempe est, quod*

Luc. 10.
19.

dixit Seruator: Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes, & scorpiones, & super

omnem

omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocet.
bit. Sicut nihil nocuit Ioanni Apostolo,
poculum à veneficis infectum bibisse. Si-
cut Philippus Apostolus draconi impera-
uit, vtinnocuus abiret in latebras, nemini
iniurius. Sicut S. Narcissus, & S. Magnus
draconibus & serpentibus necem, vel fu-
gam mandauerunt. Sicut Didymus Abbas
& anachoreta colubros & serpentes pedi-
bus innocuè conculcauit. Iuxta illud: *super* Pf. 90. 13.
aspidem & basiliscum ambulabis, & conculca-
bis leonem & draconem. Sicut Hypatius; nō
iam aurei velleris, sed auri custodem dra-
conem, tanquam Christianus Iason, grādi
prodigio interemit. Quippe, Constantio,
Constantini filio, regnante, immanis qui-
dam draco thesauro Imperatoris ita incu-
buit, vti nemo auderet illuc aspirare. Quod
si quis audētior accederet, illico vita mul-
tabatur. Imperator ergo inops consilij,
fama ad se, de viro S. Hypatio Gangrensi
Episcopo perlata, mittit, qui illum eant ac-
cerditum. Vbi venit, gazophylacium solus
accedit, januam referat: scipione, quem
gestabat, crucē præferente, draconem icit,
trahensque, velut cetum, virga captum ex-
traxit, ingentiq; rogo, in foro, illius iussu,

Matth.
Rader. in
Viridar.
SS.

excitato, peremptum baculo, cōcremauit. Imperator percussus admiratione, ne quid imposterum eiusmodi accideret, sanctam illius viri imaginem, ad ingressum ararij iussit figi. Ambiguum esse potest, num Deus tunc ostendere voluerit, quales soleant esse thesaurorum custodes. Illud dubio caret, vim, meritumque Sanctorum, eo facto, demonstrauisse. Quibus similia plura

De ser-
pente. lib.
de spe.
c. 14. n. 2. 3.
& 6. De
leone &
lupo ibid.
n. 5. & 6.

Sanctis diuina virtute concessa leguntur, & nos alibi quædam retulimus, quæ demonstrant, quàm securè innocens Adam versari potuerit, & versatus sit, inter venenata; itemque cælestem manum ab homine iam peccatore non omnino subductam esse; sed sæpe etiam velut in integrum reductam, & ad Paradisi exemplum concessam. Samsonem quis nescit Hebræorum

Iud. 16. 6. Herculem? *Irruit Spiritus Domini in Samson, & dilacerauit leonem, quasi hædum in frustra discerpens, nihil omninò habens in manu.*

1. Reg. 17. 34. De se, dixit David ad Saul: *Pascebat seruum tuus patris sui gregem, & veniebat leo vel ursus, & tollebat arietem de medio gregis, & persequabar eos, & percutiebam, eruebamq; de ore eorum, & illi consurgebant aduersum me, & apprehendebam mentum eorum, & suffocabam,*

bam, interficiebamq; eos. Nam & leonem, & vrsum interfeci ego seruus tuus. Quæ non dicebat jactabundus, sed vt DEI vires in se ostenderet.

§. II.

In leones, lupos, vrsos, onagros, & crocodilos vis à Deo, non ab astris, concessa.

Qua de caussa etiam Daniel, in medio leonum, quasi inter fidissimos satellites, tutus assedit; hinc innocentia, inde Angelo eum protegēte. Idcirco ait: *Deus meus misit angelum suum, & conclusit ora leonum, & non nocuerunt mihi: quia coram eo iustitia inuenta est in me: sed & coram te, rex, delictū non feci.* Leonem pro imperio, de via decedere iussit Abbas Sergius, vt pecora tuto itinere irent. Zosimo quoq; Abbati paruit agrestis Leo. Alius iussus capere leonem, obedientiâ adjutrice, cepit, atque velut agnum ad Abbatem adduxit. Simonides monachus viatoribus leones, in viæ monstratores attribuit. De admirando, per D. Fraciscum, cicurato lupo, itidem alibi docui. Certè, mandato Eustorgij Mediolanensis Episcopi, lupo iugo se submisit, & currum traxit, cuius duo iumenta violentus raptor deuorarat. Quo pacto etiam S.

Corbi-

Dan. 6.
22.

In prat.
Spr. cap.
125.
Theodo.
ret. in
hist. Re-
lig. cap. 6.
Loc. cit.

Corbiniani Episcopi Frisingensis Romam euntis, cum versus asinum lacerasset, deorati loco, ipse sarcinam vectavit, imperante sancto Præsule, ex prædone præda factus, & patiens capistri. Helenus Abbas fatigatus sarcina, quam ferebat, onagrum iussit accedere, & dorsum oneri submittere. Paruit fera: & quam longè sancto placuit, onus ipsum peruenit. Idem à reperto crocodilo flumen transfuectus est, cum neque pons adesset, nec portitor appareret. Hanc vim sanctitas atque innocentia meretur, & confert astrorum Conditor, non astra,

Manil. li. vt voluit Manilius, qui mansuetarijs, per
4. Idem siderum impressionem dari putat, *Exorare*
lib. 5. *tigres, rabiemq; auferre leoni.* Nam de eo, qui sub leone, & scorpio nascitur, ait:

*Ille manu vastos poterit frenare leones,
Et palpare lupos, pantheris ludere captis.*

§. III.

Mira vis in volucres Sanctis divinitus concessa.

ron. in Neq; serpentina duntaxat, aut quadrupedes Sanctis paruerunt, verum etiam penatae volucres. Quis enim nescit Eliam Thesbitem, & Paulum & Antonium eremiticos à corvo; Cuthbertum ab aquila pastos?

Hos? Iosephum Anchietam ab eadem Iouis armigera superuolitante, contra solis æstum, velut à clypeo teclum? Seuerus Abbas passerem habuit manibus eius intrepidè aduolantem, & porrectum capientem cibum. Quod minùs mirum est. Ad Maxentium Abbatem Pictauiensem, siluestres aues, relicto nemore, solebant ventitare, & absq; vlllo metu è manu eius tritici grana, & frustula panis, miculâsque surripere. Quid de illa auicula dicam, quæ raptum dulcedine cantus monachum, multis annis, sine cibo potuque, detinens, in silua, docuit, quanta esset voluptas cælestium gaudiorum? quorum imago fuit siluestris musica, ita aures suauiter permulcens, vt etiam ventrem satiaret.

§. IV.

Potestas Dinorum in aquatilia.

Aëris incolæ, imitatae sunt squamigeræ pecudes, incolæ aquarum, pisces, Diuis ad nutum obsecuti. Balæna Britannica insulæ instar extensa, & ad formam firmę terræ, vligine, immo gramine, secundùm dorsum eminentis marginem obsita, exscendente S. Maclouio, è nauis, & sacrificante, ad Numinis maiestatem cepit contremiscere, ac loco

Bed. in
vit. Cuth.
4. S. Hie

loco moueri. Qua re animaduersa, Maclo-
uius belluæ imperauit, vt staret, donec sa-
cra peragerentur, ac sicci vectores in na-
uim rediissent. Stetit, & iussa fecit, ad ve-
recundiam grandium dominorum, qui vel
in templis sæpe quieti stare nequeunt, do-
nec res diuina ad finem perducatur. De
canceris quoq; mira recensentur, inter quos

Matth. 7.
27.

tacuerunt. Ex Euangelio notum est, de
pisce staterem ore Petro ferente, deque
multitudine piscium, ad Christi volunta-

Io. 21. 6.

Tob. 6. 2.

tem, in retia intrante. *Tobias exiuit, vt lana-
ret pedes suos, & ecce piscis immanis exiuit ad
deuorandum eum. Quem expauescens Tobias
clamauit voce magna, dicens: Domine, inua-
dit me. Et dixit ei Angelus: Apprehende bran-
chiam eius, & trahere eum ad te. Quod cum
fecisset, attraxit eum in siccum, & palpitare
cœpit ante pedes eius, qui eum venerat deuo-
raturus. Sed vtique id, ope Angeli, factum
est protegentis; quemadmodum, Prophe-
ticus*

ticus ille Arion, Jonas viuis, in ventre piscis, tribus diebus, & tribus noctibus sepultus, non modò è dentibus & faucibus, sed etiam è visceribus ceti euasit; quando dixit Dominus pisci, *Et euomuit Ionam in aridam.* Nunquid hæc sunt manifesta diuinæ protectionis argumenta? Nunquid, etiam de homine, post Adami lapsum, ad Deum dici potest; *Omnia subiecisti sub pedibus eius, onēs, & boues vniuersas, insuper & pecora campi: Volucres cali, & pisces maris, qui perambulant semitas maris?* Sed vno opere, ac velut in compendio, luculentissimè demonstrauit DEVS, quantam, etiam qui in Adamo peccauerant, posterius eius, celo iubente, obtineant in omne genus animalium potestatem, quando *de animantibus mundis & immundis, & de volucris, & ex omni, quod mouetur super terram, duo & duo ingressa sunt ad Noë in arcam, masculus & femina, sicut praeceperat Dominus Noë.* Quis maiorem vnquam in brutis, tam multis, tam diuersis, tam immanibus & efferatis, vidit, legit, audiuit obedientiam? Quantæ molis est sæpe, vnum lupum compescere? quanti laboris vnum aprum coercere? Tum Noë, velut in vnum stabulum, apros, lupos, leones,

Ion. 2. 11.

Psal. 8. 8.

Gen. 7. 2.

nes, tigrides, vrsos & elephantos; & quidquid est, inter animalia, vel dente, vel vngue, vel cornu, vel vngula metuendum, nullo resistente, concludit.

§. V.

Homini alioquin inermis & nudi, in animalia, etiam naturalis potestas.

Sed hæc omnia peculiari Dei virtute, & prodigiosè contigerunt, supraque vim hominis naturalem. D. Iacobus plus affirmans

- Iacob. 3. 7. ait: *Omnia natura bestiarum, volucrum, & serpentium, & ceterorum domantur, & domita sunt a natura humana. A natura humana, non diabolica, inquit. qua voce excipiet miracula; excludit incantationes magicas, quibus virulenti innoxie contrectantur serpentes; & quæ, sine graui crimine, non adhibentur, vt Scriptura indicat, & D. Augustinus, qui vim venefici incantantis, non serpentis intelligentiæ, sed malo dæmonii ascribit, cui diuino consilio permissum sit, vt, ad humanam vocem, moueat serpentes, cogatque è cauernis prorepere. Nam, quod vulgò putantur, ait: serpentes audire, & intelligere verba incantantium, vt, eis incantantibus, profiliant plerumq; de latebris, etiam illic diabolica vis operatur. Diuino autem consilio*
- Deut. 18. 11.
S. Augustin. li. 11.
d. Genes. ad lit. c. 27. & in Psal. 57. itemque Delrio li. 2. disq. 9. 13.

consilio fit, ut hoc magis habeat usus, serpentes moueri carminibus potius, quam aliud ullum animal. Quare à vero aberrat Plinius, cum ait: Non pauci credunt, serpentes ipsas incantari, & hunc unum illis esse intellectum, contrahiq; Marserum cantu, etiam in nocturna quiete. Qua arte Orcina, ut ait Attalus, apud eundem Plinium, scorpione viso, si quis dicat (duo) cohibentur eæ bestia, nec vibrant ietus. De hac arte, tanquam illicita, non loquitur Apostolus. Fieri enim non posse censetur, quod licite fieri non potest. Vult igitur, virtute etiam naturæ, cuncta animantium genera subijci ac vinci posse. Quæ virtus ac potestas, non in corporis robusti viribus, sed in animi industria, & ingenij licitis artibus potissimum sita est. Si enim corpus consideres, homo nudus & inermis nascitur: cetera animalia, varijs tegumentis, loricis, clypeis, testis, radijs, corijs, dyptichis muniuntur: varijs venenis, aculeis, rostris, fulmineis dentibus, ramosis cornibus, ferratis pedibus, velut telis ad offensam datis armantur. Neque sanè homo lyncem visu, vulturem olfactu, tactu araneam, auditu anserem, gustu apem; leonem robore, leporem celeri-

Plin. l. 28,
cap. 2.

A a tate,

tate, piscem mobilitate adæquat; quem
 etsi natando imitetur, nequit tamen avem
 sequi volando, nisi se in somno Dædalum
 esse fingat, in quo ipso, non rarò Icarum
 agēs de ruina exclamabit. Hęc etsi ita sint,
 tamen *omnis natura bestiarum, volucrum, &
 serpentium, & ceterorum domantur, & do-
 mita sunt à natura humana,* non corporis,
 sed rationis, sed consilij, sed prudentiæ,
 sed artis, & experienciæ, quibus rebus ho-
 mo omnibus ceteris animalibus antecellit,
 & superior existit, vti & manuum vsu ac
 adjumento, vt obseruauit medicorū prin-
 cept Galenus, & peculiare caput de captura
 leonum in Belisarij Ducis Neritiorum li-
 bro docet. Manibus enim laqueos torquet,
 retia texit, hamos acuit, & omnis generis
 arma instrumentaq; fabricat; quibus fra-
 nat equos, assequitur ceruos, fallit vulpi-
 nam astutiam, ligat leones, cæcellat vrsos,
 dearmat apros, illecebris delinit elephan-
 tos; effumigat serpentes, disrumpit ventres
 draconum, & in eorum cerebris gemmas
 quærit: nihil est tam profundum in mari;
 nihil tam excelsum in aëre; nihil tam abdi-
 tum in siluis, nihil in montibus tam abs-
 conditum, quo hominis in animantes do-
 minium

Galen.
 lib. 9. de
 vsu parti-
 um. ca. 2.

minium non penetret. Non fugiunt illum
minutissimi, in aquis, pisces; non superant
grandia phocarum corpora; ex imis &
summis vndis prædam educit; aues ex ipso
caelo vel detrahit pelliciendo; vel jaculan-
dis sagittis deiecit. Denique nusquam est
vllum animal, in quod ratione præditum
animal nõ exerat potestatem. Quod mul-
tis, in *omni natura bestiarum, volucrum, &
serpentum, & ceterorum*, exemplis potest
illustrari: quæ quia omnia nimis sunt nu-
merosa, nonnulla delibabo tantum; nec iã
sciuros afferam, aut simios, aut Illas &
catellos, sed maiorum gentium feras a-
nimantes.

§. VI.

Dominium hominis in elephantis.

De elephantis, quanta narrantur? quos Plin. li. 8.
socco hordei, educatione, beneficijs, quin nat. hist.
& verborum blanditijs aiunt mansue fieri; c. 7. Stra-
immo & fame. *Inde ex captis elephantis, te-* bo. li. 15.
ste Strabone, eos, quos nec iuventus, nec sene-
ctus inutiles facit, in stabula ducunt, & pedibus
in vicem vinctis, & collo, ad columnam bene
compactam, fame domant. Deinde herba, vel
arundine viridi reficiunt. Dehinc obtempe-
rare docent; alij oratione, alij cantu aliquo, vel

tympani sonitu deliniunt. Rari sunt, qui non facile mansuescant: Quidam aurigas suos, qui in certamine ceciderint, ex pralio excimunt. Quidam anterioribus pedibus utero suo subiectos seruauerunt. Quod si quem ex curatoribus, per iram, interfecerint, adeo illum desiderant, ut, praemore, a cibo abstineant: interdum etiam ad mortem obdurent. Eo, corpore & animo excelsum animal potest ab homine deiici, ut Porus, quem Alexander debellauit, habuerit elephantum, qui, rectoris iubente, procumberet in genua ut se submitteret: ut Curtius scribit. Nam quod ad docilitatem attinet, ait Plinius, regem adorant, genua submitunt, coronas porrigunt, Indis arant minores, quos appellant nothos. Minores etiam bellant. Nos, nostra aetate, vidimus, qui omnino humi se prostratum sineret calcari. Ad praelia turritos educi, apud antiquos, vsitatissimum fuit. Domiti enim militant, & turres armatorum in hostes ferunt, magnaque ex parte orientis bella faciunt. Prosterunt acies, proterunt armatos. Sic Antiochus intravit in Aegyptum, in multitudine graui, in curribus & elephantis. Sic ad successorem eius uenerunt exercitus conducti. Et erat numerus exercitus eius, centum

Plin. nat
hist. lib. 8.
cap. 1.

Idé. ibid.
cap. 9.

1. Mach.
1. 18.

1. Mach.
6. 30.

rum millia peditum, & viginti millia equitum,
 & elephanti triginta duo, docti ad praelium.
 Sic Romani contriuerunt Antiochum ma-
 gnum regem Asiae, qui eis pugnam intulerat,
 habens centum viginti elephantos. Sic Nica-
 norem praepositum elephantorum ducem, ea-
 dem Scriptura appellat. Antipater author
 est, duos Antiocho regi, in bellicis vsibus cele-
 bres etiam cognominibus fuisse, etenim noue-
 reea. Certè Cato, cum Imperatorum nomina
 annalibus describeret, eum, qui fortissime pra-
 liatus esset, in Punica acie, Surum tradidit vo-
 catum, altero dente mutilato. Antiocho va-
 dum fluminis experienti renuit Ajax, alioqui
 dux agminis semper. Tum pronunciatum, eius
 fore principatum, qui transisset: ausumq; Pa-
 troclum. ob id phaleris argenteis, quo maxi-
 me gaudent, & reliquo omni primatu dona-
 uit. Ille, qui notabatur, inedia mortem igno-
 minie pratulit. Nigro bellua nil negat magi-
 stro, ait ille, hoc est, omnia discit, & publicè
 exhibet. Saltationes discit, ait Plutarchus, &
 choreas, & adorationes. Item: In spectaculis,
 ostendit elephas gestuum figuras & varietates,
 quarum copiam & concinnitatem difficile sit
 humana ulli industria exprimere, & memoria
 complecti. Et Seneca, Elephantum, ait: mi-

1. Mach.
8. 6.

2. Mach.
14. 12.

Plin. li. 1.
cit. cap. 5.

Plutarch.
li. de for-
tun.

Senec. sp.
nimus 86.

nimus *Aethiops* jubet *subsidere in genua*, &
ambulare per funem. Et *Alianus*: *Elephas*
 nouit, ubi didicerit *choreas*, & *saltationes ad*
 numerum obire, & *audire tibys canentes*, &
 intelligere *sonorum discrimina*, & *tarditates*,
 aut *celeritates imperatas* exequitur, & *exa-*
 ctus est, & *non fallitur*. Huc *grandes illa*
bestia erudiuntur. Neque *adorare, orare,*
bellare, vado transitum querere duntaxat,
discunt; sed *intellectus illis etiam est sermo-*
nis patrij, & imperiorum obedientia, officia-
rumque, qua didicere memoria. Quin & *jun-*
cti subiire currum Pompei Magni Africano
triumpho. Germanici Caesaris munere gladia-
torio, quosdam inconditos motus edidere, sal-
tantium modo. Vulgare erat, per auras, arma
jacere, non auferentibus ventis, atque inter se
gladiatorios congressus edere, aut lasciuente
pyrrhchie colludere. Postea & per funes ince-
sere, Lecticis etiam ferentes quaterni singulis
puerperas imitantes: plerisque hominum triclinoj
accubitu ire per lectos, ita libratis vestigijs, ne
quis potantium attingeretur. Mirum maxi-
me, & aduersis quidem funibus subire, sed re-
gredi magis utique pronis. Mutianus ter con-
sul author est, aliquem ex his & litterarum
ductus Gracarum didicisse, solitumque per scri-
bere

bere eius lingua verbis: IPSE EGO HÆC SCRIPSI, ET SPOLIA CELTICA DICAVI. Ad tantam tantum animal obedientiam adigit homo: ut proinde capiendi ratio sit minus admiranda. Quæ varia est. Capiuntur autem in India, unum ex domitis agente rectore: qui deprehensum solitarium, abactumue à grege, verberat ferum: quo fatigato, transcendit in eum, nec secus ac priorem regit. Africa foveis capit, in quas deerrante aliquo protinus ceteri congerunt ramos, moles denoluunt, aggeres construunt, omniq; vi conantur extrahere. Troglodytae contermini Æthiopia, qui hoc solo venatu aluntur, arbores propinquas itineri eorū conscendunt. Inde totius agminis novissimum speculari, extremas in clunes desiliunt. Læna apprehenditur cauda, pedes stipantur in sinistro femine. Ita pendens alterum poplitem, dextra cadit: ac præacuta bipenni hoc crure tardato profugiens, alterius poplitis nervos ferit, cuncta præceleri pernitate peragens. Alij tutiore genere, sed magis fallaci intentos ingentes arcus designant humi longius. Hos præcipui viribus juvenes continent, alij connixi pari conatu tendunt, ac prætereuntibus sagittarum venabula insigunt, mox sanguinis vestigijs sequuntur. Hæc de elephantorum obedientia & subjectione sufficiunt. §. VII.

Plin. ibi
cap. 8.

v. ligni
v. ligni

fil. ligni
v. ligni

§. VII.

Cernorum docilitas.

Quod si animalium maximum elephas
proximūque humanis sensibus, humana
industria capi, regi, doceriq; potest, quid
de alijs victis aut vincendis dubitemus?

- Ælian.** Aiunt Catulum cerui dono datum Pto-
l. 2. c. 35. mæo Philadelpho, qui linguâ Græcâ nu-
tritus sit, & loquentes intellexerit; in ru-
borem nobilium quorundam pusionum,
qui, vt pigritiæ suæ litent, stupiditatem
profiteri non verentur, dum se aiunt, inge-
nio carere, ad Græcas litteras addiscen-
Virgil. 7. das. Tyrrhæo pecoris magistro ceruus fuit
Æneid. mansuefactus, quem

Soror omni Syluia cura

Mollibus intexens ornabat cornua sertis,

Pecebatq; ferum, puroq; in fonte lauabat.

Ille manum patiens, mensaq; assuetus herili,

Errabat syluis, rursusque ad limina nota

Ipse domum sera quamuis se nocte ferebat.

- Ouid. lib.** Et alius Poëta: Namq; sacer Nymphis Car-
10. Metâ. thea tenentibus arua

Ingens ceruus erat, lateq; patentibus altis

Ipse suo capiti præbebat cornibus umbras:

Cornua fulgebant auro, demissaq; in armos

Pendebant tereti gemmata monilia collo.

Bulla

Bulla super frontem paruis argentea loris
Vineta movebatur, pariliq³ etate nitebant
Auribus è geminis, circum cana tempora
bacca.

Isq³ metu vacuus, naturaliq³ pauore
Deposito celebrare domos, mulcendaq³ colla
Quamlibet ignotis manibus præbere solebat.
Sed tamè ante alios Cæa pulcherrime gētis
Gratus erat Cyparisse tibi, tu pabula ceruū
Ad nona, tu liquidi ducebas fontis ad
vndas;

Tu modò texebas varios per cornua flores,
Nunc eques in tergo residens huc latus è
illuc

Mollia purpureis frænabas ora capistris.
Ac, ne quis Poëticâ hæc fide scribi existi-
met, testatur Plutarchus, Sertorium, in-
signem illum Romanū, contra Romanos,
Hispanorum ducem, ceruam aluisse, quam,
in expeditionibus suis, semper comitem
habebat, fingens Dianæ esse numen, à quo
res gerendas auspicaretur. Neque opus est,
hanc rem planam facere testibus, quam ex-
perientia fere quotidiana oculis subijcit.
Vidi ipse eiusmodi feras, cum pecore manè
exeuntes, & vesperè redeuntes. Vidi quæ
duos, tres, plurè sue dies in siluis abnocta-
rent,

Ælian.
li. 7. c. 56.

rent, & ad arcem tamen reuifere suam nō obliuiscerentur. Vidi, Salisburgi, annum & cornua alta ferentem ceruum, qui & frœnum, & fessorem, & quod mirum magis, bombardæ à fessore intra cornua illius collocatę explosionē pateretur; equitēque ad vnum fere milliare principes curru celerrimo vectos comitantem portaret, quouis equo agiliorem. Quod si quis vult etiam fidelitatem cerui, Mithridates Ponticus, cū somnum caperet, sui corporis custodiam non modò armis & satellitibus excubitoribus committebat: sed magis etiā tauro, & equo, & ceruo, quos mansuefactos habebat. Ii enim ad custodiam eius dormientis aduigilantes, si quis accederet, illius, sensum ex ipsa respiratione, quem mox percipiebant, atque ille ex mugitu, aliter hinnitu, alius sua propria voce eum à somno excitabat.

§. VIII.

*Luporum, vrsorum, tigridum, leonūque
mira cicuratio.*

Credibilia hæc sunt ijs, quæ de lupis, vrsis, leonibus, ipsa tigride narrantur. Iacobus Christophorus Blarer, Episcopus Basileensis, Collegij nostri Bruntrutani Fundator,

tor, Princeps æterna memoria dignus, lupum habuit, non solum domi, atque in arce, inter canes familiariter & amice versantem, sed etiam cum iisdem canibus in silvas prodeuntem, nec segnitius, quam canes, ceterorum luporum venationi instantem: adeo constatior, in amicitia, fuit cum illis, quibus fœdere & educatione, quam quibus sanguine & origine junctus erat. Sindrigal, post Vitoldum, Lituaniæ Princeps, ursam habuit, quæ, quoties mane dies fiebat, relicto nemore, domum eius accedens, fores pedibus percutiebat, apertoque ostio porrectum capiebat cibum. De Pythagoræ formidolosa, sed innoxia ursam nihil dicam, quando illa magicis artibus coercita putatur. Longa est narratio, de Ursam, quam, catulorum periculo, furentem venator, per montes ac scopulos, cum formidine spectantium, in Sabaudia equitasse, recēsetur à Richeomo. Augustus tigrim Romæ ostēdit, in cauea, mansuefactam: diuus verò Claudius simul quatuor. Primus leonem manu tractare ausus, & ostendere mansuefactum Hanno è clarissimis Pænorum traditur: damnatusque illo argumento, quoniam nihil non persuasurus vir tam artificis ingenij videbatur, & male credi libertas ei, cui

Ludovic.
Richeo.
de Vale.
dict ani-
mæ. c. 12
Plin. li. 8.
nat. hist.
c. 17. & 16.

Plutarch.
in Politic.
Cælius
li. 3. c. 19.

Gellius
li. 5. c. 14.
Noct. At-
tic.
Plin. l. 8.
in fine ca.
16 & 17.
Prat.
Spir. c. 2.
107.
Matth.
Parif. in
hif. An-
glic. pag.
241.

ei, cui in tantum cessisset etiam feritas. Plutarchus scribit, Antonem coactum vertere solum, exilij causa, quod, in expeditionibus leonem haberet sarcinas ferentem, veluti esset id argumento, eum ad tyrannidē aspirare. Dion & Xiphilinus memorāt Antoninum Caracallam, Rom. Imp. habuisse leonem, quem Acinacem nominabat, alebatque inter complures alios. Hunc non tantū publicè deosculabatur, sed ad mensam etiam, lectumque admittebat. Constat etiam eundem Antoninum à leone admonitū esse, ne domo egrederetur, cum exeuntem dentibus teneret. Cui cum non obtemperasset, interfectum esse. De Androdi Daci leone beneficij memore, & usque ad prodigium loro tenui reuincto, & vrbe tota circum tabernas circumducto floridè scribit Gellius. Similem refert de Elpide Samio historię naturalis scriptor; & de Philini patre; sed huic panthera, illi leo mutis precibus est blanditus. Et, in Prato Spirituali, leo, ob spinam à B. Gerasimo Abbate è pede euulsam, recedere noluit, ipsoque mortuo, magno rugitu edito, & ipse sepulchro eius incumbens expirauit. Stupendum leonis grati exemplum refert,

in

in historia Anglicana, Matthæus Paris; quod alio loco aptius dabimus. Sed quid aliunde accersimus exempla, quæ domi nostræ suppeditantur? Quis enim, me adolefcente, non audiuit ab ijs, qui viderunt, Monachij, Bauariæ Ducem Albertum V. Germaniæ illum nominatissimum heroem Serenissimi Electoris Maximiliani auum, itidem ad mensam admisisse iubatissimum leonem; quem etiam Augustæ, in Comitij Imperij, canis instar, habuit sequentem, & inter publicos confessus Principi suo, ad pedes, accumbentem, patientemque, ut sibi scabelli loco, vestigia Princeps imponeret? cum interea ipse omnibus imposuit metum. Ne longum faciam, hoc tale tam *seuum animal, rotarum orbem circumacti, cur- rusq; inanēs, & gallinaceorum crista cantusq; etiam magis terrent; sed maxime ignes. Cape- re eos, ardui erat quondam operis, foveisq; ma- xime. Principatu Claudij casus rationem do- cuit, pudendam penè talis fera nomine. Pasto- ris Getuli sago, contra ingruentis impetum, obiecto: (cum enim præcipua leonum vis vigôrque in oculis eorum sit, fit ut lumine hebetato, aut velato ferocitas omnis deci- dat) quod spectaculū in arenam protinus trās- latum*

Plin. l. 8.
hist. nat.
cap. 16.

latum est, vix credibili modo torpescere tanta feritate. quamvis leui iniectū operto capite; ita ut deninciatur non repugnans. Videlicet omnis vis constat in oculis. Quo minus mirum sit, a Lysimacho, Alexandri iussu, simul incluso, strangulatum leonem. Imago subdidit eos, primūq; Rome ad currum iunxit M. Antonius, & quidem civili bello, cū dimicatum esset in Pharsalicis campis. non sine quodam ostento temporum, generosos spiritus jugum subire illo prodigio significauit: nam quod ita vectus est cū mima Cytheride, supra monstra etiam illarum calamitatum fuit. Deniq; nonne satis clarè dominium in feras ostendit domina vrbiū Roma, in qua leonum simul plurium pugna, princeps dedit Q. Scauola P. filius in curuli adilitate? Centum autem iudatorum primū omniū L. Sylla, qui postea dictator fuit, in praetura. Post eum Pompeius Magnus in circo DC. in is iudatorum CCCXV. Caesar dictator CCCC. Hæc de terrestribus bestiis Plinius, de quibus, in compendio, audi Martialem:

Idē Ibid.

Martial.
li. ep. 105.

§. IX.

Variarum belluarum in curribus trahendis vsus.

Picto quod iuga delicata collo
Pardus sustinet, improbaq; tigres
Includ.

etiamnum in bestias dominium? 383

Indulgent patientiam flagello:

Mordent aurea quòd lupata cerni;

Quòd frenis Libyci demantur urfi,

Et quantum Calydon tulisse fertur,

Paret purpureis aper capistris:

Turpes effeda quòd trahunt bisontes,

Et molles dare iussa quòd choreas

Nigro bellua nil negat magistro:

Quis spectacula non putet deorum?

Hæc transit tamen, ut minora, quisquis

Venatus humiles videt leonum,

Quos velox leporum timor fatigat.

Dimittunt, repetunt, amantq; captos,

Et securior est in ore prada,

Laxos cui dare, peruiosq; rictus

Gaudent, & timidos tenere dentes,

Mollem frangere dum pudet rapinam,

Stratis cum modo venerint iuencis.

Hæc clementia non paratur arte:

Sed nôrunt cui seruiunt leones.

Seruit nimirum Cæsaris gratiæ adulator,
dû eius diuinitati ascribit, ac numini, quod
est humanæ arti tribuendû. Nullum enim
numen erat Cæsaris, sed ea omnis natura
bestiarum domita fuit ab humana natura; si-
cut & quando, teste Lampridio, Alagaba-
lus, seu Heliogabalus canes quaternos ingen-
tes

tes

tes junxit ad currum, & sic est vectatus juxta domum regiam, idq; privatim in agris suis fecit. Processit in publicum, & quatuor cervis junctis ingentibus. Junxit sibi & leones, Matrem magnam se appellans. Junxit & tigres, Liberum sese vocans. vsq; adeò bestia ab humana natura, non tantum arcentur, ne necent, sed etiam ad luxum, & ad superbiae triumphos, domantur.

§. X

Nec ante oculos pennatorum rete frustra spargi.

Iac. 3. 7.

Pro. 1. 17.

Ait autem Apostolus non tantum omnis natura bestiarum, sed etiam volucrum, & serpentium, domantur, & domita sunt à natura humana. At nunquid alibi dicitur: *Frustra jacitur rete, ante oculos pennatorum?* quo modo ergo volucres domantur? Domantur omnino. Nam 1. ibi Hebraei per interrogationem legunt, exponuntque in hunc modum: *Gratisne rete spargitur in oculis pennatorum?* quasi dicas: *minimè.* experientia enim est, cassibus tegi aves, adeoq; frustra non jaci rete, ante oculos pennatorum. 2. Alij, sine interrogatione, legunt, aiuntq; sensum esse, idcirco frustra, ante avium oculos rete expãdi, quòd tanta sit stoliditas earum,

earum, vt non idcirco reddantur cautiores, & aucupum insidias euitent; sicut & flagitiosi homines prædæ intenti, pericula non æstimant, quibus ob eam exponuntur. 3. Alij non ad vecordiam, sed ad innocentiam auium, hanc sententiam referunt; vt sit sensus: *frustra*, id est, gratis, aut sine culpa atque immeritò retia tenduntur auibus, cum neminem læserint, nulli injuriam irrogarint. Quo pacto prædones quoque, contra jus & fas, innocentibus insidias moliuntur. 4. Alij ad aues velocissimi volatus, quales sunt vncungues & rapaces, id trahunt, quibus tanquam noxijs non *frustra*, nec immeritò laquei sparguntur, sed ex caussa. Quare significantiùs septuaginta verterunt. *Non frustra extenduntur retia pennatis.* Quæ omnia dominium hominis, etiam in volantia confirmant. Nam etsi auium nonnullæ, vt passerres, picæ, callidiores, difficiliùs capiuntur; *Quæq; nimis parent retia, vitat auis*, etiam minùs astuta; capiuntur tamen, si laquei abscondantur; si retia viridi colore gramini ac herbis similia ponantur; si illicibus cantatricibus rami vicini visco illinantur; & mille alijs modis.

B b

Quid

S. Greg.
lib. 17.
Moral.
cap. 10

Quid nota testimonijs fulcio? Clamant
 oscines in caueis, aues altilis in corribus,
 toti chori in auarijs, capi, vinci, domari
omnem naturam volucrum posse. Ardea,
 Diomedæa auis, tam altè non volat; nec
 aquila tam longè prospicit à folio Iouis;
 nec trochilus tam velociter currit per lit-
 tora; nec tam citò se in aquis condit vri-
 natrix; nec tam cautè diem vitat vlula;
 nec tam forti se vngula defendit struthio-
 camelus, Africus, vel Æthiopicus, quin hu-
 mana industria manuque capiatur, teste-

Ouid. l. 1. tūrque, *Sanctius his animal, mentisq; capa-*
 Metam. *cuis alta, & quod dominari in cætera possit,*
 hominem esse.

§. XI.

Aues ad cantum & sermonem instructæ.
 Capi parum est, etiam blandiri, discunt, vt
 passer Catulli, & Stellæ columba; quin &
 artes docentur; neque ad cantum modò
 iuxta Musicæ leges temperandum, frin-
 gilla, chloris, carduelis, luscinia, passer-
 Canarinus, & aliæ id genus aues; sed etiã
 sturnus, pica, cornicula, coruus, psittacus
 ad ipsa verba humana, sermonemq; æmu-
 landum instruuntur. Agrippina Claudij
 Cæsaris coniux turdum habuit, quæ si au-
 disset

disse loquentem, & non vidisses, hominem
putavisses. Fuit coruus Romę, qui sermoni
assuefactus, omnibus maturinis, in Rostra
& forum devolās, Tiberium, Germani-
cum & Drusum Cæsares nominatim, mox
transeuntem pop. Rom. salutabat. Saty-
ricum audiamus.

Quis expedit psittaco suum χαιρο;

Picāsque docuit nostra verba conari?

Magister artis ingeniq; largitor

Venter negatas artifex sequi voces.

Perfuso
in pro-
logo.

Delicatè autem hanc sermonis æmulam, his
verbis descriptam dat Floridorum author.

Apul. id
Florid.

*Psittacus India avis est, guttur illi minimo mi-
nus quam columbarum, sed nec color ut colum-
barum. non enim lacteus ille, vel lividus, ve-
rrimq; subluteus, aut sparsus est: sed color psit-
taco viridis, & intimis plumulis, & extimis
palmatis; nisi quod sola cervice distinguitur.*

*Enimvero cervicula eius circulo minio, velut
aurea torqui, pari fulgoris circumactis cingi-
tur, & coronatur. Rostris prima duritia, cum
in petram quampiam cōcitus altissimo volatu
precipitat, rostro se velut anchorā, excipit. Sed
& capitis eadem duritia, qua rostri. Cūm ser-
monem nostrum cogitat emulari, ferrea cla-
vicula caput rauditur, imperium magistri, ut*

Bb 8

per-

persentiscat, hac ferula discenti est. Discit autē
 statim pullus, vsq; ad duos atatis sua annos; dū
 facile os, uti conformetur, cum tenera lingua,
 uti connibretur. Senex autem captus, & indo-
 cilis est, & obliuiosus. verū ad disciplinam hu-
 mani sermonis facilius est psittacus, glante qui
 vescitur: & cuius in pedibus, ut hominis, quini
 digituli numerantur. non enim omnibus psitta-
 cis id insigne, sed illud omnibus proprium. quō
 eis lingua latior, quam ceteris auibus, eō fa-
 cilius verba hominum articulantur, patentiore
 plectro & palato. Id verō, quod didicit, ita simi-
 liter nobis canit, vel potius eloquitur, ut, vocem
 si audias hominem putes: nam quidem si vi-
 deas; idem conari, non eloqui. Verū enim-
 uerō & coruus & psittacus nihil aliud, quam
 quod didicerunt, pronuntiant. Si conuicia de-
 cueris, conuiciabitur: diebus ac noctibus perstre-
 pens maledictis. hoc illi carmen est, hanc pueri
 cantionē. Ubi omnia que didicit maledicta per-
 censuit, denuo repetit eandem cantilenam. Si
 carere conuicio velis; lingua excidenda est, ant
 quamprimū in sylvas suas remittendus. Vi-
 di, audiuique psittacum meliora doctum.
 Nam disertissimē canebat: Sancta Maria,
 ora pro nobis. De altero audiui, qui, in Hi-
 spania, cū a miluo de fenestra raperetur
 ia

in sublime, doctus dudum à nautis S. Thomam Christi & Indiæ Apostolum laudare, intra raptoris vngues, canēs: *Sancte Thoma, ora pro nobis*; illico dimissus, inspectante populo, ostendit, quantum profit hominibus inuocatio Sanctorum, quando vel volueribus vtile fuit, Diuos implorauisse.

§. XII.

Bestiarum ad venatum, ad litteras deferendas, ad concordiam, mirabilis disciplina.

Ne autem in voce sola existimemus auium consistere disciplinam, etiam ad venatum instituuntur. Hinc falconum, accipitrum, miluorum schola, & aucupiū, occupatio & voluptas magnatum. Hinc volumen iustum extat, de auium aucupio Friderici II. Imperatoris, & Albert. M. de falconibus, Asturibus, accipitribus. Hinc & illud:

Prado fuit volucrum, famulus nunc Martial.

aucupis: idem lib. 14.

Decipit, & captas non sibi mœret ep. 216.

aves.

Nec venatores tantum agunt aues; sed & tabelliones. Cecinna Volaterranus, equestris ordinis, comprehensas hirundines victoriæ nuncias amicis mittebat, cum lit-

Bb 3 teris,

teris, quas earum pedibus ferendas alligabat. Columbæ epistolas pedibus annexas, obsidione Mutinensi, in castra Consulium pertulere, D. Bruto mittente. Quod si hæc, sine avium instructione, saltem non sine earum ope, contigerunt. Marthes certe rex Ægypti cornicem habuit adeo cicuræ & mansuefactam, ut quoquò iussisset ille, epistolas deferret: non ignorans, quò transferendum esset, aut ubi consistendum. Hoc, si magiæ suspitione caret, non intelligentiæ, sed longæ assuetudini cornicis est ascribendum. Quid enim assuetudo, altera natura, non potest? ipsam naturam mutat; qua impetratum est, quod, nisi à compluribus oculatis fideque dignissimis testibus audiuissem, inter incredenda putassem numerandum. Nam si fabulosum putatur, quod Strabo scribit, apud Venetos duos olim Incos celebres extitisse, Iunonis Argivæ, & Dianæ Ætolicæ, in quibus fera ita fuerint mansuefactæ, ut cerui lupis aggregarentur; quanto fabulæ similis videri poterit, quod tamen verissimum est? In Helvetijs, locus Lucerna distat quatuor miliaribus, ubi Parochus, stupendo naturæ miraculo, solebat hospites suos, inter prandea.

Strabo.
lib. 5.

prandendum, oblectare. Pulverem transfundebat in patinam, & certo loco constituebat. Mox, signo dato, admirabiles conuiuas, ad vnam quadram, euocabat. Profliebat è cauo hinc musculus, inde prodibat è cauea auis: aliunde cum cane aduentabat felis. Nec feli canis, nec muri felis, nec mus aui quidquam hostile faciebat. Summa erat inter omnes amicitia, maxima concordia; nulla inuidia. Omnes, ex vna patina, simul epulabantur. Et, absumpta dape, ad sua, vnumquodquod animal cubilia quietè redibat: ita, vt auis ipsa sibi ostium caueæ & referret, & clauderet; & musculus, quoties nominatim ab hero euocaretur, de cauo suo procurreret; nec cane oblatrante, nec fele insidiante. Tantum homini adhuc dominium est à Deo relictum. Si vult, pacem amicitiamque colunt auis, canis, & felis, & musculus quoque non respuit disciplinam.

§. XIII.

Aquilarum succursus & disciplina capacitas.

Ne quis autem aquilam volucrum reginam arbitretur dedignari, atque seruire homini nolle; meminerit, infantem à turri deiectum, à subeunte aquila seruatum, &

Aelian.
lib. 12.
cap. 21.

in proximum hortum deportatū, postea-
 que regnum Babylonis adeptum. Quod si
 quis fortè putet, Angelum fuisse, qui a-
 quila plumis puerum hunc exceperit, atque
 Ps. 90. 12. ad maiora seruârit, cum dictum sit: *Angelis
 suis mandauit de te: ut custodiant te in omni-
 bus vijs tuis. In manibus portabunt te: ne fortè
 offendas ad lapidem pedem tuum; cogitet.*
 Aelian. l. 6. c. 29. eodem authore teste, puerum ab aquila sic
 In lib. de In lib. de In lib. de
 spe & adamatum, vt illi ministraret, vnaque cum
 fiduc. c. 8. illo moreretur: itemq; consideret, quæ nos
 & cap. 14. alibi, de aquila Cutberti, & Aristomenis
 baiula retulimus: itemq; quod Callicrates
 Tyrius, vt est apud Vopiscum, prodidit,
 Aurelianum infantem, & fasciola vinctum
 è cunis ab aquila innoxie leuatum, & in a-
 ram impositum, quæ iuxta sacellum fortè,
 sine ignibus erat. Nec fabulosū est, quod,
 in vita fabulatoris Æsopi, historicè recen-
 set Maximus Planudes, his verbis. *Nectē-
 nabo rex Ægypti, cum falso accepisset, Æso-
 pum esse extinctum, mittit Lycero regi Baby-
 loniorum statim epistolam, quâ architectos pe-
 tebat, qui turrim adificarent, neque calum-
 neq; terram attingētem. Lycerus Æsopo quæ-
 rediuino (nam occidi iusserat, quē seruus Ly-
 cери clam seruârat) cum Nectēnabois episto-
 lam*

lam ostendisset, Aesopus omnes aucupes accersuit, atque aquilarum pullos quatuor, ut caperent, iussit: captos nutrit ac instruxit, ut pueros in sportis unguibus aquilarum affixis gestando in altum tollerent, atque ita obedientes pueris essent, ut, quocumque illi vellent, volarent, siue in altum, siue in terram humi. Exacta hyeme, Aesopus cum aquilis & pueris profectus ad regem, spectaculum illud, tota admirante Aegypto, exhibuit. Rex, visus Aesopo, percussus, attulisti, inquit, qui turrim adificent? Cui Aesopus, parati sunt, si modo ostendas locum. Postea egressus urbem rex in planicie demonstrat dimensum locum. Adductis ergo Aesopus, ad demonstratos loci angulos, quatuor aquilis, cum pueris, per sacculos appensis, ac puerorum manibus fabrorum datis instrumentis, iussit euolare; illi vero sublimes, date nobis (clamabant) lapides, date calcem, & aliam, ad adificationem, materiam. Quo miraculo attonitus Nestenabo, unde, inquit, mihi volucres homines? Aesope, victus sum. Quod si quis hanc rem, de Aesopo, non veriolem, quam si ab Aesopo narrata fuisset, obijciat, nonrit in Amphitheatro Romano olim bis exhibitam aquilam, quarum vna, puerum Ganymedis personam agentem extulit in aere, & retulit,

Bullien-
gerus. lib.

B b 5

teste

de venat. teste Bullengero; altera ipsum Iouem sce-
 Circ. cap. nicè representatum, atque aquilæ inequi-
 vi. Mar- tantem. Quò altiùs ars humana ascen-
 tial, lib. 3. dere potuisset? Dædalos, atque ex ipsis a-
 ep. 56. uibus Pegafos facit.

§. XIV.

Serpentes hominibus innoxij & subiecti.

Quadrupedum bestiarum volucrumq;
 subiectioni addit Apostolus etiam domi-
 Iac. 3. 7. nium in serpentes, ait enim: *omnis natura
 bestiarum, & volucrum, & serpentium do-
 mantur.* Possent autem de his idcirco quæri,
 Gen 3. 15. quia serpenti dixit Deus: *Inimicitias ponam
 inter te, & mulierem, & semen tuum, & se-
 men illius.* Inimicis nemo libenter obedit.
 Ita est: sed inimicos quisque libenter do-
 mat, & subiecit. Quare domandi potesta-
 tem Eux, eiusque posteris tum Deus non
 ademit; immo potiùs confirmavit, quan-
 do dixit. *Ipsa conteret caput tuum, & tu in-
 fidiaberis calcaneo illius.* Magnæ astutiæ a-
 animal est serpens; sed maioris prudentia
 homo. Itaque cedit prudentiæ astutia.
 Quàm multi sunt, qui probatissimis an-
 tidotis serpentes innoxie, nudâ manu, ca-
 piunt, & contrectant? qui araneos pin-
 guissimè virulentos deuorant? qui, æsti-
 uis

Ibid.

nis diebus, corpori nudo refrigerando, angues, cinguli instar, circumplicant? Quod & mulierculæ, in Italia, obseruant.

Sic gelidum collo neçtit Flaccilla draconem.
Agyrtæ, seu medici circumforanei, non solum circumferunt serpentes, sed etiam eos de collo, & brachijs suspendunt, theriacis suis, & alexipharmacis fisci. Natura ipsa Pnyllos, Ophiogenes, & Troglodytas dominos viperarum fecit; Pnylli venenum innoxij fugunt. Hinc eos Cato, per Libyæ deserta iter faciens, secum duxit, vt serpentium ictibus mederentur, quemadmodum scribit Plutarchus. Hexagon Cyprius Ophiogenes, Romæ in, dolium serpentium, experimenti causâ, fuit coniectus, & illæsus inde extractus. Troglodytæ etiam vocant serpentes sine nocumento. Ea natura est genti: non supra naturam, cum neque rostratis animalibus hæc venena obsint, quorum antidotum potest & homini à natura dari, vt muniatur, & venenata non metuat, sed metu coërceat. Quæ non tantum subigit timore, sed etiã familiaritate.

§. XV.

*Serpentum & draconum stupenda cicuratio,
& subjectio.*

De

- Plin. l. 10. 74. De aspide miraculum Philarcho reddatur, is enim author est, cum ad mensam cuiusdam veniens in Aegypto aleretur assidue, enixam catulos, quorum ab vno filium hospiti interemptum: illam reuersam ad consuetudinem cibi intellexisse culpam, & necem intulisse catulo, nec postea in reatum id reuersam. De Heraclide Philosopho Pontico Laertius refert, quod cum adhuc puer esset, draconem enutriuerit, quem, quoad vixit, habuerit deinceps domestica conuersatione. Pote-
 Ifa. 11. 8. rat de hoc dici: *Et delectabitur infans ab ubere, super foramine aspidis: & in caeuerna reguli, qui ablactatus fuerit, manum suam mittet.* Quod & alij conuenit. Cuius est
 Aelian. lib. 13. var. in Achaia, nomine Patrae. In ea puer (Thoas hist. c. 46. ab alijs nominatus) draconem paruulum emebat, magnaq; cum cura educabat. Cumq; creuisset, loquebatur, quasi cum intelligente, ludens, ac dormiens cum ipso. Quum vero ad ingentem magnitudinem draco peruenisset, in solitudinem a ciuibus est dimissus. Post, cum puer adolescens factus, reuersus a spectaculo quodam, cum aliquibus equalibus, in latrones incidisset, & clamorem extulisset, ecce draco praesto est, & alios in fugam vertit, alios interimit, ipsum vero saluum conseruat. Vides educatos

catos in familiaritatem serpentes, immo dracones, sed, postquam nimium excreuerunt, in loca sola eliminatos. De alio xxx. cubitorum serpente capto, Alexandriam peruecto, ac fame cicurato, alibi historiam prolixè recitavi. De L. Roscio Fabato Tullius ita scribit: *Quid amores, ac deliciae tuae Roscius? num aut ipse, aut pro eo Lanuuium totum mentiebatur? qui, cum esset in cunabulis, edacareturq; in Selonio (qui est campus Lanuuii) noctis lumine apposito, experrecta nutrix animaduertit puerum dormientem circumplexum serpentis amplexu, quo aspectu exterrita, clamorem sustulit. Pater autem Roscii ad aruspices retulit, qui responderunt, nihil illo puero clarius, nihil nobilius fore. Nempe* quia & Herculem serpentes in cunis clarum fecerunt. Legimus & Tiberium Cæsarem serpentem draconem in delicijs habuisse, ei que ex consuetudine, manu sua cibum ministrare solitum; quem cum is corrosus à formicis reperisset, monitus est, cauendam sibi esse vim multitudinis. Formicas enim populi significatum habere, non fabula tantum Pelei Thessaliae regis, verum & prodigiosa somnia declarant. Nam & Nero paulò antè, quàm extingueretur,

In serpente, explicato ex Diodoro Siculo, lib. 3. bibliothecae. hist. n. 36. Cic. lib. 1. de diuin.

Suetonius in Tiberio.

Lucian.
in Ale-
xandro.

retur, visus est sibi per somnium pennatarum formicarum multitudine oppleri. Vterque igitur & Roscij, & Tiberij serpens innoxius, vterque fatidicus fuit; quamvis fortasse, non sine superstitiosa credulitate, Quemadmodum & ille draco, quem impostor quidam per Pontum circumduxit, vulgoque persuasit, eum esse Pellæū Æsculapium, certaque responsa dare solere. Deridebant Christiani eam imposturam, & præstigias detegebant. Qua de causa, si vellet oracula sua instituire, Atheniensium ritum, denunciatio fiebat talis: *Si quis impius, aut Christianus, aut Epicureus mysteriorum explorator accessit, discedat.* Sub hac protinus expellebantur, illo præeunte, dicenteque:

FORAS PELLANTVR CHRISTIANI.
Non poterat nimirum, his præsentibus, fatuos homines fallere Orcus, Christi virtute eneruatus: sicut & Paulus spiritum Pytho-
nem è puella expulit. *Videntes autem de-*
Act. 16. 19. mini eius, quia exiuit spes questus eorum, ap-
prehendentes Paulum & Silam perduxerunt
in forum ad principes, & offerentes eos magi-
stratibus dixerunt: Hi homines conturbant ci-
uitatem nostram. Falsi sunt ergo potestatem
hominibus dari non in serpentes modò, sed
etiam

etiam in pythones & dæmones serpentum moderatores, & rectores. Quamobrem magnum adhuc nobis relictum est in bestias dominium; & verè dixit Iacobus: *omnis natura bestiarum, & volucrum, & serpentium, & ceterorum domantur, & domita sunt à natura humana.* Miriora Lucianus de dracone Alexandri Pseudomantis; & plura Casaubonus, curis secundis ad Suetonium, Torrentius in Tiberium Suetonij. Iustinus certè tradit, ita olim Hannibale authore, contra Eumenem, regi Prusiæ serpentes profuisse, vt nouo cõmento victor existeret. Nam omne serpentium genus in fictiles lagenas conijci iussit, medioq; prælio in naues hostium misit. Id primùm Ponticis ridiculum visum, fictilibus dimicare, qui ferro nequeant. Sed vbi serpentibus naues repleri cœpère; ancipiti periculo circumuenti, hosti victoriam cessère.

Iac. 3. 7.

Iustin.
lib. 39. 32.

§. XVI.

Piscium quoque esse aliquam disciplinam.

Cur autem addit, & ceterorum? num aliud restat genus animalium? Restat vtique, nempe piscium. At de his maior est difficultas, cum pisces nec membra auditus, nec foramina habere doceat Aristoteles,

Aristoteles,

les,

li 4. ap-
mal. Plin.
lib. 10.
cap. 70.

les, & cum eo Plinius. Audire tamen eos, testatur vterque. *Pisces quidem*, ait Plinius, *auditum nec membra habent, nec foramina, audire tamen eos, palam est: utpote cum plausu congregari feros ad cibum consuetudine, in quibusdam vinarijs spectatur: & in piscinis Caesaris, genera piscinum ad nomen venire, quosdam singulos. Itaque produntur etiam clarissime audire mugil, lupus, salpa, chromis, & ideo in vado vivere. Nec sensum duntaxat disciplinae habent pisces, sed disciplina quoque utuntur. Hinc de vitulis marinis ait*

Plin. li. 9.
nat. hist.
cap. 13.

idem author: *Accipiunt disciplinam, voceque pariter & visu populum salutant incognito fremitu: nomine vocati respondent. Quo credibilius euadit illud Martialis:*

Martial.
l. 10. epig.
30.

Apud Athenæu.
lib. 8.

*Natat ad magistrum delicata Murana:
Nomenclator mugilem citat notum,
Et adesse iussi prodeunt senes nulli.*
Subscribit Nymphodorus Syracusius, qui, in suis circumnavigationibus refert, in Eloro fluuio, lupos esse anguillasque magnas, tam cicures, ut ex illorum manu, qui offerunt, panem sumant. Ego vero, ait Athenæus, in Chalcidia Arethusa cum admiratione vidi, quemadmodum & fortassis vestrum plurimi, Cestros mansuetos, & Anguillas aureis argenteisque or-

natas in auribus, qui & quæ tum obiectum
cibum à spectatoribus acciperent, tum à sacer-
dotibus victimarum extra, & mæsteum caseum.

Hæc ille. Venit in testimonium & Ælia-
nus, cuius hæc sunt: *Pisces quoque cicures &
mansueti evadunt; & cum appellantur, in-
telligunt & e manu largientium cibos capiunt,
ut anguilla sacra in Arethusa. Murana etiam
Crassi Romani omnium prædicatione celebra-
ta. Sic in auribus & gemmis distincto monili,
velut puella ornabatur, & appellantis vocem
Crassi agnoscebat, ad eumque adnatat. Cumque
ei cibi quippiam porrigeret, prompta capiebat,
quam ille mortuam affecit honore sepultura.
Eiuscemodi cicuratos pisces aluit & Do-
mitianus, de quibus illa intelliguntur:*

Aelian.
lib. 8. de
animal.
cap. 4.

Sacris piscibus hæc natantur unde,

Martial.
lib. 4.
epig. 30.

Qui norunt dominum, manumque lambunt

Illam, qua nihil est in orbe maius.

Quid quod nomen habent, & ad magistri

Vocem quisque sui, venit citatus?

Mira sunt, quæ de Delphinis Iasensibus,
Baianis, Tænarijs, & Corinthiacis memo-
rantur; & quæ de Crocodilis mansuetis
narrat Ælianus. Sed illud vnum, ex omni-
bus sufficiet, quod Petrus Martyr Medio-
lanensis, & ex eo Raderus recenset. *Vallis*

Aelian.
lib. 8. c. 5.
Petr.

Cc

Atici

Mart. *Atici dicitur, cui regulus praeest. Caramate*
dec. 3. li. 8. *nomine, piscatu delectatus, in cuius retia piscu*
de reb. *catulus incidit, de genere piscium immanium,*
Oceani- *qui dicuntur Manati ab incolis. Minime*
cis. & ex *notum arbitror genus id mōsiri per nostra ma-*
eo Matth. *ria. Est namq̄ testudinea forma quadrupes:*
Rader. in *squamis tamen, non choncha munitus, corio*
lib. 4. *durissimo, ita ut neq̄ sagittam vereatur, mille*
Martial. *ferrucis armatus, tergo autem plano, & ca-*
epigr. 23. *pite penitus bouino. Aquatilis est, & terrenus*
piscis, mitis, iners, uti elephas, utique delphin
hominibus sociabilis, sensu mirabili. Infantu-
lum piscem domi regulus aluit, dies aliquot,
pane patrio; ex iucca & panico, puta, confe-
cto, radicibus etiam alijs, quibus homines ves-
cuntur. Adhuc parvulum projecit piscem in
lacum suis adibus proximum, tanquam ad vi-
uaria, qui lacus & ipse suscipit aquas, nec illas
euomit. Liber in aquis piscis annos vagatus est
viginti quinque; adolevit in immensum & c.
Pisoni nomen est impositum Matum, quod sig-
nificat generosum, aut nobilem. Quando ergo
ex reguli familiaribus ei notis praecipue in la-
cuna ripa, Matum, Matum, id est, genero-
se, generose, clamabat, humani beneficij me-
mor, caput eleuans, ad vocantem pergebat;
pascebatur hominum manu. Si vero quispiam
traher

etiamnum in bestijs dominium? 403

transfretandi cupidus signa dabat, prostratu
suo trajecturos inuitabat. Decem aliquando
monstrum conscendisse, vno receptu, transpor-
tatosque omnes fuisse incolumes, psallendo &
cantando, compertum est. Hæc, hisque plura
Petrus, è quibus clarissimè perspicitur, ita
esse, vt dixit S. Iacobus, *omnem naturam lac. 3. 7d*
bestiarum, volucrum, & serpentium, & ce-
terorum quoque, vt sunt pisces muti, &
ad discendum stupidi, domari, & domita esse
a natura humana, non extraordinaria &
diuina tantum, sed etiam naturali homi-
nis vi, industria; & potestate; juxta illud,
ad Noë & filios eius dictum: *Terror vester Gen. 9. 2d*
ac tremor, sit super cuncta animalia terræ,
& super omnes volucres cali, cū vniuersis, quæ
mouentur super terram, qualia sunt, quæ ser-
punt; imò & quæ mouentur in aquis; è pri-
mo hominis priuilegio, ad similitudinem
DEI dominantis facto: Præsit piscibus maris, Gen. 1. 26.
& volatilibus cali, & bestijs, vniuersæq;
terra, omniq; reptili, quod mo-
uetur in terra.

© 2

§ I.